

25 Ιανουαρίου 2015

Οι μετανάστες της αρχαιότητας...

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Η ζωή των μετοίκων στην αρχαία Αθήνα και η θέση τους στην κοινωνία και την πολιτεία.

Η Αρχαία Αθήνα υπήρξε μία από τις ισχυρότερες πόλεις-κράτη της αρχαίας Ελλάδας. Το όνομά της συνδέθηκε με πολλές επιτυχείς πολεμικές επιχειρήσεις στην Αρχαιότητα, όπως με τις διάφορες μάχες κατά τη διάρκεια των Περσικών πολέμων (490-479), κατά τις οποίες οι Αθηναίοι στρατηγοί πρωτοστάτησαν. Η Αθήνα ήταν σημαντική πόλη ήδη από τα χρόνια πριν το ξέσπασμα των Περσικών Πολέμων και πάντα υπήρχε η αντίζηλη πόλη της Σπάρτης.

Στα μέσα του 5^{ου} π.Χ. αιώνα, η Αθήνα, η πόλη της θεάς Αθηνάς από την οποία πήρε και το όνομά της, είχε την τύχη να την κυβερνήσει ο Περικλής. Αυτός ο αδιαφιλονίκητος αρχηγός της πόλεως, έως τον θάνατο του, το 429 π.Χ. Ο σπουδαίος αυτός πολιτικός μέσα σε ένα διάστημα περίπου είκοσι ετών από το 444-429 κατάφερε και άλλαξε ριζικά την όψη της Αθήνας. Εκείνη την εποχή που ονομάστηκε «Χρυσός αιώνας» του Περικλή, κτίστηκαν πολύ όμορφα κτήρια στην πόλη με σημαντικότερο τον Παρθενώνα. Στα χρόνια του η Αθήνα άκμασε και μετουσίωσε σε αίγλη και δύναμη τη δόξα και τα πλούτη που είχε κερδίσει στους Περσικούς πολέμους και από την ίδρυση της Αθηναϊκής Συμμαχίας.

Εξαιτίας του πλούτου και της δύναμής της πολλοί άνθρωποι, Έλληνες αλλά ξένοι ήρθαν να ζήσουν στην Αθήνα. Ήδη από το 510 π.Χ. συρρέουν στην Αθήνα αρκετοί ξένοι που εγκαθίστανται και απασχολούνται σε μη γεωργικές ασχολίες, τέτοιοι ήταν οι έμποροι, οι τεχνίτες, αλλά και οι τραπεζίτες. Για να ξεχωρίζουν από τους ντόπιους ονομάσθηκαν – την εποχή του Κλεισθένη[1] – μέτοικοι[2].

Η Αθήνα γρήγορα εξελίχθηκε σε σπουδαία πνευματική κοιτίδα. Το Θέατρο αναπτύχθηκε στην Αθήνα και οι σπουδαίοι δραματικοί ποιητές, Αισχύλος, Σοφοκλής, Ευριπίδης και ο Αριστοφάνης συναγωνίζονταν για να παρουσιάσουν τα καλύτερα έργα τους στο Αθηναϊκό κοινό. Φιλόσοφοι, σοφιστές και διάφοροι άλλοι άνθρωποι του πνεύματος πήγαιναν στην πόλη αυτή που βρισκόταν σε μεγάλη πνευματική άνθηση.

Στην πόλη αυτή οι κάτοικοι χωρίζονταν σε τρεις τάξεις. Στους ελεύθερους πολίτες με πλήρη πολιτικά δικαιώματα δηλαδή τους γνήσιους Αθηναίους, στους μετόικους που ήταν ελεύθεροι Έλληνες αλλά χωρίς πολιτικά δικαιώματα αλλά και στους αργυρώνητους δούλους, τους οποίους αγόραζαν στην αγορά των Αθηνών. Κατά τον 5ο αιώνα, λοιπόν, η κοινωνική διαστρωμάτωση στην Αθήνα ήταν η προαναφερθείσα[3].

Πολιτικά δικαιώματα είχαν μόνον οι πολίτες. Οι μέτοικοι ήταν ξένοι που κατοικούσαν στην Αθήνα απασχολούμενοι ως τεχνίτες και έμποροι. Ασχολούνταν επίσης με την επιστήμη, τη φιλολογία και τις τέχνες. Ιδρύουν σχολές φιλοσοφίας ή

ρητορικής και να εξασκούν επαγγέλματα όπως αυτά του γιατρού και του δικηγόρου [4].

Οι μέτοικοι δεν είχαν ούτε δικαίωμα γαιοκτησίας ούτε ψήφου. «Οι τρεις αυτές κατηγορίες δεν αποτελούσαν κοινωνικές τάξεις αλλά νομικές κατηγορίες»[5]. Ο Αθηναίος πολίτης που έχανε τα πολιτικά του δικαιώματα, γινόταν μέτοικος. Ο μέτοικος που δεν μπορούσε να πληρώσει τα χρέη του περιέπιπε στη θέση του δούλου. Ο τελευταίος που απελευθερώνονταν από τον κύριό του γινόταν μέτοικος [6]. Ένας μικρός μόνο αριθμός μετοίκων προερχόταν από πρώην δούλους, που μετά την απελευθέρωσή τους επέλεξαν να παραμείνουν στην Αθήνα[7]. Οπότε γίνεται κατανοητό από τα παραπάνω ότι εκείνοι που ανήκαν σε μία από τις παραπάνω τάξεις δεν ήταν σίγουρο ότι θα έμεναν σε αυτήν έως το τέλος της ζωής τους.

Ο μέτοικος δεν ήταν γνήσιος Αθηναίος, αφού κανένας από τους δύο γονείς του δεν ήταν Αθηναίος. Ακόμα και αν παντρευόταν γνήσιο Αθηναίο ή Αθηναία, πάλι τα παιδιά του δε θα θεωρούνταν γνήσιο Αθηναίοι. Οι τελευταίοι έπρεπε να έχουν και τους δύο γονείς Αθηναίους -πολίτη πατέρα και αστή μητέρα[8]. Γενικά, όμως, τους απαγορεύονταν οι γάμοι με γυναίκες από το σώμα των γνήσιων πολιτών και δεν εξουσίαζαν απόλυτα τον εαυτό τους.

---

[1] Ο Αριστοτέλης (Πολιτ.1275 Β 36f) αναφέρει ότι οι μέτοικοι υπήρχαν πριν από τον Κλεισθένη και ότι, τον 5^ο π.Χ.. αιώνα, συνδεόταν άμεσα με τους δήμους στους οποίους κατοικούσαν.

[2] Cl. Mosse, *Ο Πολίτης στην Αρχαία Ελλάδα*, μτφρ. Ιω. Παπακωνσταντίνου, εκδ. Σαββάλας, Αθήνα 1996, σ. 30. Κατά τον Πλούταρχο (Σολ. 24, 4), ο θεσμός των μετοίκων ξεκίνησε από τον Σόλωνα, που έδωσε πολιτικά δικαιώματα στους πολιτικούς εξόριστους και σε όσους τεχνίτες έφθαναν με την οικογένειά τους για μόνιμη εγκατάσταση στην Αθήνα.

[3] Cl. Mosse, *Ο Πολίτης στην Αρχαία Ελλάδα*, μτφρ. Ιω. Παπακωνσταντίνου, εκδ. Σαββάλας, Αθήνα 1996, σ. 30.

[4] Αυτόθι.

[5] M.M. Austin, P. Vidal-Naquet, *Οικονομία και Κοινωνία στην Αρχαία Ελλάδα*, μτφρ. Τ. Κουκουλιός, εκδ. Δαίδαλος, Αθήνα 1998 σελ. 147.

[6] Αυτόθι.

[7] «Μέτοικοι», Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού,
http://www.ime.gr/chronos/05/gr/society/metoikoi_intro.html

. (2014)

[8] Cl. Mosse, *Ο Πολίτης στην Αρχαία Ελλάδα*, μτφρ. Ιω. Παπακωνσταντίνου, εκδ. Σαββάλας, Αθήνα 1996, σελ. 48.